

Quæstum esse apud me scio: si filius vivente patre dominum offendit, ita quod feudum amitteret, si pater deceperet: utrum feudum amittat: vel non secundum istos sic, secundum Gerardum non, & Ober-

rum similiter.

Dispositio solius animi ad delictum, non perficit delictum: sed infidus habentur pro delicto contra dominum consummato. Bald.

Si voluerit vasallus dominum offendere, sed non laboraverit: feudum non amittat. Gerardus & Obertus, similiter etiam si laboraverit, non amittat feudum, nisi in fiduciatus ei fuerit, & hoc probatum fuerit.

Feudum non transit ad feminam, licet per padum sit alius, si vasallus superest. Bald.

Similiter si quis investitus fuerit de feudo, ita ut ad feminas transiret, & duas filias tantum reliquerit, quarum una filium habeat, & altera filiam: utrum post mortem illarum masculus tantum feudum habere debeat: secundum Gerardum masculus tantum. Obertus contra, & econtra si filios ille haberet.

Filius non potest recusare hereditatem patris absque feudo, propinquius autem potest.

Si contentio est inter vasallum & empatoris de feudo, vasallo deficiente in præstatione, electio jurisperitorum datur empatori. Bald.

Similiter fuerit inter filiam & propinquum de hereditate & de feudo: Secundum filia feudum habere non poterat: quia dicat ipsa, hoc est de mea hereditate: & ille dicat, imo de feudo: electio propinquus erit discernere veritatem jurejurando. Gerardus & Obertus. Et similiter si contentio fuerit inter aliquem qui emisit, a seniore, & vasallum: quia dicat vasallus, hoc est de feudo meo: ille autem neget: electio empotoris est veritatem jurejurando discernere, cum pates curis veritatem non refellantur: Gerardus & Obertus.

Feudum non potest confitari sub pacto legis commissoria. Bald.

Similiter feudum legi commissoria datum non valet, id est, si ad certum tempus pecunia non solvatur creditori, ut habeat in feudum. Gerardus & secundum Obertum valer.

Similiter potest feudum dari ad certum servitium. Gerardus & Obertus.

TIT. LII.

D E P R O H I B I T A F E U D I A L I E N A T I O N E P R E L O T H A R I U M .

Feudum vasalli non alienent sine voluntate dominorum suorum. Bald.

Lotharius divina faciente CLEMENTIA III. Imperator Romanorum, pius, felix, inclytus, ac triumphator, semper Augustus Universo populo.

Imperialis benevolentiae proprium esse iudicamus, commoda subjectorum investigare, & eorum calamitatibus diligentia cura mederi: similiter reipubli, bonum statut, ac dignitatem imperii omnibus privatis commodis praepone. Quocirca omnium fidelium nostrorum tam futurorum quam praesentium noverit universitas, qualiter dum apud Ronchalias secundum antiquorum imperatorum conuentum in proiustitia ac pace regni compendi consideremus: omnia que ad honorem imperii Romanorum spectare videntur: opidum vero tringinta libris auri multetur: duces autem, marchiones, comites, capitanes, valvavores, & omnium locorum restores, cum omnibus locorum primatibus & plebeis, a decimo octavo anno usque ad septuagintimum, obstringantur juramento, ut pacem teneant, & restores locorum adiuvant in pace tenetate atque vindicantur: & in fine uniuscuiusque quinquennii de predicta pace tenenda omnium sacramenta renoveruntur. Si quis vero aliquod jus de quinquaginta re vel facto contra aliquem se habens putaverit, judiciale adeat potestatem, & per eam ius sibi competens exequatur.

Si quis vero aulū temerario predicat pacem violare presumperit: si civitas, pœna centum librarium, 40 auri 41 camera nostra inferenda puniatur: oppidum vero tringinta libris auri multetur: duces autem, marchiones, & comites quinquaginta aut libras præstent: capitanes quoque & maiores valvavores, viginis, 42 auri libris puniantur: minores vero valvavores & omnes alii predicta pacis violatores, tres libras auri inferre cogantur, & damnum pauci secundum leges resarciantur. §. 1. In iuria seu furtum legitime 43 puniantur. Homicidium quoque & membrorum deminutio, vel aliud quolibet delictum legaliter 44 vindicetur. §. 2. Judices vero & locorum defensores, vel quicunque magistratus ab Imperatore, vel ejus voluntate constituti seu confirmati, qui iustitiam facere neglexerint, & pacem violatam vindicare legitime superfederint: damnum omne injuriam pauci resarcire, nemini 45 licere beneficia que a suis senioribus habent, sine iporum permissione distrahere, vel aliquod commercium 46 aduersus tenorem nostræ constitutionis excogitare, per quod imperii vel dominiorum ministrarum utilitas. Si quis vera contra haec nostra legis saluberrimam præcepta ad eo loquaciter illicium commercium accederit, vel aliiquid in fraudem hujus legis machinari tentaverit: pretio 47 ac beneficiis se caritum agnoscat. Notarium 48 vero qui super hoc talis contrahit libellum vel aliud instrumentum conscriperit: post amissionem officii, ipsum infamia periculum sustinere fani. Tit. 7. die mensis Novembr. M. C. XXXVI.

vers. in generali. §. ed.

1. Utrum filius vasallus feudum amittat vivo patre, tit. 61. 2. Indignus est filius successione feudi per feloniam commissum vivo patre, ut hic nisi a patre ad dominum redactus eum placuerit, tit. 55. 6. 2. 7. ed.

3. Non puniri filius ex ea cogitatione tit. 62. 4. Addit. 1. 18. ff. de panis. 5. 1. feud. 5. & 16.

6. De successione negoti ex filia, tit. 63. 7. Differit agnatum a filio in successione feudi, tit. 64. 8. tit. 45. 8. ed.

9. De contentione feudi inter filiam & propinquos, vel inter vasallum & empotorum, tit. 65. 10. Id est, si pote. 11. Dixi.

12. tit. 41. 8. ed. 13. De pade legis commissoria, tit. 66. 14. Feud. 27. 15. Ut feudum ad certum servitium dari potest, tit. 67.

16. tit. 23. in fin. sup. tit. 104. 7. ed. ad inmetum 104. in fin. principi.

17. Scil. tit. 3. 9. 1. tit. 9. 24. 3. 5. ed. 55. 7. ed. Goth. Molin. ad Confess. Par. 1. 1. de fidei. num. 80. putat hic in superscriptione erro: in libris commissum & constitutione hanc non esse Lotharius III. sed II. Anf. 18. tit. 33. 5. 1. tit.

40. 3. ed. tit. 55. 7. ed. Guntherus 2. Lignus. Ambient. habita. C. n. filii pro patre. Roncalius campi supra Padum non procul a Placentia in quibus solum Imperatores loci conventus cogere solentes, addit. Abbat. Vipergensis. 19. Causa hujus constitutionis.

20. Regula generalis de alienatione feudorum, addit. tit. 55. 7. ed. 21. Puta pignus. 22. tit. 24. 6. 3. in fin. 8. ed.

23. De pena contra dictum illicium feodi, ut hic. 24. tit. 93. 25. Id est, excepto: quod est feudi lisi proprium tit. 99. 7. ed.

26. Utrumque feudum in unam ut prius venit personam, ita legitur in fragmento Ardonis. 27. Feudum divisione hereditum naturam suam non immutat. 28. Nihil Eugenio ad Lotharii III. tempora, ideoque hanc vocem Molinam expungit, in Confess. Parisi.

29. tit. 97. 7. ed. 30. Aliud si dolore 2. feud. 21. 31. 1. feud. 22.

32. tit. 97. 7. ed. Dolus a befe videtur seu intelligitur, si justa causa impediens probetur. 33. etiam legittimum tempus nonquam peremptori, si lexim probetur excusat, arg. 1. Cum a missis 8. C. qui persam invic. 1. questionis 60. ff. se re iudicata.

34. Initia cum Mediolanensis, primo belo Mediolanensi. 35. Lex in quoquo territorio ligat solos subditos: extra territorium, non obligat. 1. ult. ff. de jurisdictione. 1. 1. C. de summa Trin. 36. Male XVI. 1. de Constantia. 8. 17. & apud Radevicum XIV. lib. 3. c. 41.

37. Haec est plena pugna, Langobardus legitima, 1. 1. & 1. si intars. 3. de prohib. alien. min. quam qui non impleverunt, Langobardo pupilli dicuntur. 38. Jus sibi dicere nemo potest, sed judicem ad in iure sua perfici quisque debet. 1. 10. ff. de jurisdictione. 39. Adde leg. 2. C. de commerciis. 1. ult. C. ne sanct. baptism. addit. Justinianum 1. 9. 40. Dixi ad 1. 1. in fin. ff. de panis.

41. Addit. 1. 15. sonam.

Imperator LOTHARIUS Augustus, universo populo.

Satis bene dispositum ad utilitatem regni, & ad perniciem pestem defruendam, in scriptis inferre curavimus. Quidam miles bina beneficia à duobus dominis, prout foliū est, acquisivit: qui decedens duos reliquit filios, qui paterna beneficia inter se dividentes, alter eorum domino suo pro beneficio quod ad eum pervenit, fidelitatem nullo anteposito, sicut pater fecerat, fecit. Alter vero frater pro suo beneficio alteri domino suo similiter, quia nullum alium dominum habere videbatur, nullo anteposito fidelitatem fecit. Defensio posterior fratre fine filis, utique feudum in querimoniam venit, ut prius personam, & sic dominus posterior talis fidelitatem quererit, quemadmodum eis frater fecerat. Quas amputantes altercationes, sancimus quod frater fecit [sic] in dando simpliciter. Jnl. 27. superliti obesse: licet in secundam & tertiam generationem, & usque in infinitum pervenit, si hoc

feudum non transit ad feminam, licet per padum sit alius, si vasallus superest. Bald.

Similiter si quis investitus fuerit de feudo, ita ut ad feminas transiret, & duas filias tantum reliquerit, quarum una filium habeat, & altera filiam: utrum post mortem illarum masculus tantum feudum habere debeat: secundum Gerardum masculus tantum. Obertus contra, & econtra si filios ille haberet.

Si vasallus intra annum & diem dolose non petierit investitum, amittit feudum. Si vero causa impeditus non fecerit, non perdit feudum. Bald.

Imperator LOTHARIUS Augustus, &c. Eugenio Papæ,

& universo populo.

Quoniam inter dominum & vasallum nulla fraude nec ullum malum. Qingenium debet intervenire, idcirco per hanc presentem legem fancimus, si vasallus non dolose per annum & diem steterit quod a domino beneficii investitum non petierit: feudum non ob hoc amittat. dulos enim absit videtur, si justa causa impeditus steterit. Dat. 6. Kal. Septembr. anno a nativitate Domini M. C. XXVII. iudicione 5.

TIT. LIII.

D E P A C E TENENDA INTER SUBDITOS, ET JURAMENTO FIRMANDA ET VINDICANDA: ET DE POENA JUDICIBUS APPONITA, QUI EAM VINDICARE, ET JUSTITIAM FACERE NEGLEXERINT.

FRIDERICUS 34 De gratia Romanorum Imperator, semper Augustus universis subiectis suo imperio, Salutem.

Acceditali lege in perpetuum valitura, jubemus, ut omnes nostri subiecti imperio, veram & perpetuam pacem inter se observent: & ut inviolata inter omnes perpetuo observeretur, duces, marchiones, comites, capitanei, valvavores, & omnium locorum restores, cum omnibus locorum primatibus & plebeis, a decimo octavo anno usque ad septuagintimum, obstringantur juramento, ut pacem teneant, & restores locorum adiuvant in pace tenetate atque vindicantur: & in fine uniuscuiusque quinquennii de predicta pace tenenda omnium sacramenta renoveruntur. Si quis vero aliquod jus de quinquaginta re vel facto contra aliquem se habens putaverit, judiciale audeat potestatem, & per eam ius sibi competens exequatur.

Si quis vero aulū temerario predicat pacem violare presumperit: si civitas, pœna centum librarium, 40 auri 41 camera nostra inferenda puniatur: oppidum vero tringinta libris auri multetur: duces autem, marchiones, & comites quinquaginta aut libras præstent: capitanes quoque & maiores valvavores, viginis, 42 auri libris puniantur: minores vero valvavores & omnes alii predicta pacis violatores, tres libras auri inferre cogantur, & damnum pauci secundum leges resarciantur. §. 1. In iuria seu furtum legitime 43 puniantur. Homicidium quoque & membrorum deminutio, vel aliud quolibet delictum legaliter 44 vindicetur. §. 2. Judices vero & locorum defensores, vel quicunque magistratus ab Imperatore, vel ejus voluntate constituti seu confirmati, qui iustitiam facere neglexerint, & pacem violatam vindicare legitime superfederint: damnum omne injuriam pauci resarcire, nemini 45 licere beneficia que a suis senioribus habent, sine iporum permissione distrahere, vel aliquod commercium 46 aduersus tenorem nostræ constitutionis excogitare, per quod imperii vel dominiorum ministrarum utilitas. Si quis vera contra haec nostra legis saluberrimam præcepta ad eo loquaciter illicium commercium accederit, vel aliiquid in fraudem hujus legis machinari tentaverit: pretio 47 ac beneficiis se caritum agnoscat. Notarium 48 vero qui super hoc talis contrahit libellum vel aliud instrumentum conscriperit: post amissionem officii, ipsum infamia periculum sustinere fani. Tit. 7. die mensis Novembr. M. C. XXXVI.

vers. in generali. §. ed.

1. Utrum filius vasallus feudum amittat vivo patre, tit. 61.

2. Indignus est filius successione feudi per feloniam commissum vivo patre, ut hic nisi a patre ad dominum redactus eum placuerit, tit. 55. 6. 2. 7. ed.

3. Non puniri filius ex ea cogitatione tit. 62. 4. Addit. 1. 18. ff. de panis. 5. 1. feud. 5. & 16.

6. De successione negoti ex filia, tit. 63. 7. Differit agnatum a filio in successione feudi, tit. 64. 8. tit. 45. 8. ed.

9. De contentione feudi inter filiam & propinquos, vel inter vasallum & empotorum, tit. 65. 10. Id est, si pote. 11. Dixi.

12. tit. 41. 8. ed. 13. De pade legis commissoria, tit. 66. 14. Feud. 27. 15. Ut feudum ad certum servitium dari potest, tit. 67.

16. tit. 23. in fin. sup. tit. 104. 7. ed. ad inmetum 104. in fin. principi.

17. Scil. tit. 3. 9. 1. tit. 9. 24. 3. 5. ed. 55. 7. ed. Goth. Molin. ad Confess. Par. 1. 1. de fidei. num. 80. putat hic in superscriptione erro: in libris commissum & constitutione hanc non esse Lotharius III. sed II. Anf. 18. tit. 33. 5. 1. tit.

40. 3. ed. tit. 55. 7. ed. Guntherus 2. Lignus. Ambient. habita. C. n. filii pro patre. Roncalius campi supra Padum non procul a Placentia in quibus solum Imperatores loci conventus cogere solentes, addit. Abbat. Vipergensis. 19. Causa hujus constitutionis.

20. Regula generalis de alienatione feudorum, addit. tit. 55. 7. ed. 21. Puta pignus. 22. tit. 24. 6. 3. in fin. 8. ed.

23. De pena contra dictum illicium feodi, ut hic. 24. tit. 93. 25. Id est, excepto: quod est feudi lisi proprium tit. 99. 7. ed.

26. Utrumque feudum in unam ut prius venit personam, ita legitur in fragmento Ardonis. 27. Feudum divisione hereditum naturam suam non immutat. 28. Nihil Eugenio ad Lotharii III. tempora, ideoque hanc vocem Molinam expungit, in Confess. Parisi.

29. tit. 97. 7. ed. 30. Aliud si dolore 2. feud. 21. 31. 1. feud. 22.

32. tit. 97. 7. ed. Dolus a befe videtur seu intelligitur, si justa causa impediens probetur. 33. Jus in evitarris Imperio subiectis ab Imperatore eiusus voluntate constituendi, ut hic. Verum confunditatem receptum est, ut singulari civitates, sui regimina habeant, & merum a se imperium. Olim Provincie merum habebant imperium. 1. 4. ff. de officio Prelatis Glos. 1. ult. C. de prescript. longi temporis.

34. Initia cum Mediolanensis, primo belo Mediolanensi. 35. Lex in quoquo territorio ligat solos subditos: extra territorium, non obligat. 1. ult. ff. de jurisdictione. 1. 1. C. de summa Trin. 36. Male XVI. 1. de Constantia. 8. 17. & apud Radevicum XIV. lib. 3. c. 41.

37. Haec est plena pugna, Langobardus legitima, 1. 1. & 1. si intars. 3. de prohib. alien. min. quam qui non impleverunt, Langobardo pupilli dicuntur. 38. Jus sibi dicere nemo potest, sed judicem ad in i